

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

**ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО”
ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ЇХ НАПИСАННЯ**

Харків
2013

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”**

Електронна копія

**ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО”
ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ЇХ НАПИСАННЯ**

галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Спеціаліст”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”

для студентів заочної форми навчання

**Харків
2013**

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни “Господарське право” та методичні рекомендації до їх написання (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Спеціаліст”, напрям підготовки 6.030401 “Правознавство”) для студентів заочної форми навчання / уклад.: Д.В. Задихайло, М.М. Кузьміна, Д.І. Погрібний та ін. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 50 с.

У к л а д а ч і: Д.В. Задихайло,
М.М. Кузьміна,
Д.І. Погрібний,
О.А. Степанюк,
Г.М. Шовкопляс,
О.О. Щокіна

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 2 від 14.02.2013 р.)*

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Тема курсової роботи обирається студентами самостійно з тематики курсових робіт, призначених кафедрою для написання у відповідному навчальному році.

Спочатку слід ознайомитися з планом обраної теми, списком необхідної літератури, методичними рекомендаціями, опрацювати відповідні розділи підручників тощо. Список літератури, пропонованої до кожної теми, не є вичерпним, тому можна самостійно підбирати додаткову літературу, нормативні акти, матеріали юридичної практики та інші джерела.

У процесі вивчення спеціальної літератури варто робити виписки, вести конспекти, систематизувати матеріал згідно з планом курсової роботи. Доцільно вказувати назву книги, статті, прізвище автора, рік видання, сторінки, які використовувалися для того, щоб потім у належний спосіб оформити посилання на використані джерела.

Робота повинна мати аналітичний, а не описовий характер. Це означає, що при розкритті сутності правового чи державного явища наводиться визначення його поняття, перелік і характеристика ознак; при виділенні певних видів того чи іншого правового феномену вказуються критерії його класифікації.

Теоретичний матеріал важливо підкріплювати нормами Конституції, чинного законодавства, прикладами юридичної практики.

Курсова робота повинна мати завершений вигляд. Тема вважається розкритою, якщо в ній послідовно і правильно висвітлені всі питання в повному обсязі, виправдано використана рекомендована та додаткова література.

Розпочинати бажано коротким вступом, в якому варто розкрити актуальність, теоретичну і практичну значущість проблематики, яка розглядається. Сформульовані висновки та визначення понять мають бути зрозумілими, чіткими, логічно не суперечливими і пов'язуватись з іншими положеннями роботи, наведені факти, статистичні данні та інші матеріали – достовірними і систематизованими.

Цитати необхідно брати в лапки і внизу сторінки давати

точні й повні посилання на конкретне джерело – монографію, статтю тощо (авторська назва роботи, місце і рік її видання, номер видання та відповідні сторінки). Посилання супроводжуються цифровою нумерацією і подаються мовою оригіналу, їх також можна робити відповідно до переліку в списку літератури, який розміщується в кінці роботи. Так, після цитати, взятої зі с. 14 літературного джерела, розміщеного в переліку використаних джерел під №1, необхідно зробити запис [1, с. 14]. На завершення ставиться дата виконання та особистий підпис.

Робота виконується власноручно, грамотно, акуратно, чітким почерком, обсягом 30 – 36 с. учнівського зошита. Сторінки слід пронумерувати.

Подається робота особисто або надсилається поштою в університет на заочний факультет не пізніше як за місяць до початку екзаменаційної сесії. Після реєстрації на факультеті вона передається на кафедру для рецензування, на яке відводиться сім днів, а потім її знову повертають на факультет. При негативній рецензії студент зобов'язаний виконати роботу повторно з урахуванням зауважень рецензента, а також терміну подання до деканату.

Захист відбувається під час екзаменаційної сесії. Студенти доповідають зміст роботи, відповідають на зауваження рецензента та поставлені викладачами запитання. Дозволяється використовувати додаткові матеріали. По результатах захисту виставляється оцінка за шкалою оцінювання, затвердженою Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України (відмінно, добре, задовільно, незадовільно).

Тема 1. Поняття господарського права України.

Предмет, мета та метод господарського права України

П л а н

1. Поняття господарського права України. Предмет, мета та метод господарського права України.
2. Поняття та види господарської діяльності.
3. Основні кваліфікуючі ознаки господарської діяльності.
4. Заборони та обмеження на здійснення господарської діяльності.

При розгляді першого питання необхідно дати визначення господарського права України, розкрити предмет та мету господарського права України. Далі слід назвати методи господарського права та дати їм характеристику.

Потім важливо вказати, як господарська діяльність визначається різними нормативно-правовими актами. Варто пояснити, за якими критеріями класифікується господарська діяльність (за критерієм мети, предметом господарської діяльності).

Відповідаючи на третє питання, доцільно описати ознаки господарської діяльності та дати їм характеристику.

Насамкінець визначте, які існують заборони та обмеження на заняття господарською діяльністю і яка відповідальність передбачена за порушення тих чи інших норм.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Там же.

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Там же.

Хозяйственный кодекс Украины: науч.-практ. коммент. / под общ. ред. А.Г. Бобковой. – Х.: ФЛ-П Вапнярчук Н.Н., 2008. – 1296 с.

Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. – 2-ге вид., переробл. і доповн. / за заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини; кол. авт.: О.А. Беляневич, О.М. Вінник, В.С. Щербини та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 720 с.

Вінник О.М. Господарське право: навч. посіб. / О.М. Вінник. – К.: Правова єдність 2009. – 766 с.

Щербина В.С. Господарське право: підруч. / В.С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 480 с.

Т е м а 2. Майно суб'єктів господарювання та джерела його формування

П л а н

1. Майно суб'єктів господарювання та джерела його формування.
2. Речові права у сфері господарювання.
3. Майновий стан та облік майна суб'єктів господарювання.
4. Оцінка майна та майнових прав.

Відповідь на перше питання передбачає визначення майна, треба виділити також основні форми майна та дати їм характеристику, потім указати джерела формування майна суб'єктів господарювання.

Розглядаючи друге питання, доцільно назвати речові права та зазначити, в чому полягають їх особливості.

Відповідаючи на третє питання, необхідно зазначити, якими нормативно-правовими актами регулюється облік майна суб'єктів господарювання та в чому полягає його мета.

І насамкінець – показати порядок оцінки майна та майнових прав, випадки обов'язкового проведення оцінки майна та з'ясувати, хто уповноважений проводити оцінку майна.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Про приватизацію державного майна: Закон України від 04.03.1992 р. // Там же.

Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 р. // Там же.

Хозяйственный кодекс Украины: науч.-практ. комент. / под общ. ред. А.Г. Бобковой. – Х.: ФЛ-П Вапнярчук Н.Н., 2008. – 1296 с.

.Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. – 2-ге вид., переробл. і доповн. / за заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини; кол. авт.: О.А. Беляневич, О.М. Вінник, В.С. Щербина та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 720 с.

Вінник О.М. Господарське право: навч. посіб. / О.М. Вінник. – К.: Правова єдність 2009. – 766 с.

Щербина В.С. Господарське право: підруч. / В.С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 480 с.

Т е м а 3. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання

П л а н

1. Поняття та ознаки господарсько-правової відповідальності.
2. Види господарсько-правової відповідальності.
3. Функції та підстави господарсько-правової відповідальності.
4. Принципи, межі та строки застосування господарсько-правової відповідальності.
5. Форми господарсько-правової відповідальності.

Відповідаючи на перше питання, необхідно дати визначення господарсько-правової відповідальності та виділити

ознаки господарсько-правової відповідальності. Також слід навести систему актів законодавства, що передбачають випадки застосування відповідальності у господарських відносинах.

Далі потрібно навести класифікацію господарсько-правових санкцій і дати їх характеристику.

Розглядаючи третє питання, визначте принципи господарсько-правової відповідальності, зазначте межі господарсько-правової відповідальності. Варто також указати, якими нормативно-правовими актами це регулюється.

При розгляді останнього питання доцільно навести перелік форм господарсько-правової відповідальності (відшкодування збитків, сплата неустойки, господарсько-адміністративні штрафи тощо) та дати характеристику кожній формі.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Кримінальний кодекс України від 05.07.2001 р. // Там же.

Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 04.12.1990 р. // Там же.

Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. // Там же.

Про виконавче впровадження: Закон України від 21.04.1999 р. // Там же.

Про захист прав споживачів: Закон України від 01.12.2005 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. – № 7. – Ст. 84.

Хозяйственный кодекс Украины: науч.-практ. коммент. / под общ. ред. А.Г. Бобковой. – Х.: ФЛ-П Вапнярчук Н.Н., 2008. – 1296 с.

Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. – 2-ге вид., переробл. і доповн. / за заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини; кол. авт.: О.А. Беяневич, О.М. Вінник, В.С. Щербина та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 720 с.

Вінник О.М. Господарське право: навч. посіб. / О.М. Вінник. – К.: Правова єдність 2009. – 766 с.

Т е м а 4. Державна система стандартизації та сертифікації

П л а н

1. Поняття та призначення стандартизації. Види стандартів.
2. Державний нагляд за додержанням стандартів норм і правил.
3. Сертифікація товарів та послуг.
4. Правові засади обов'язкової та добровільної сертифікації.

При розгляді першого питання необхідно навести визначення стандартизації та виділити об'єкти стандартизації. Далі слід указати види стандартизації, дати їм характеристику.

Друге питання потребує відповіді щодо того, який орган здійснює державний нагляд за додержанням стандартів, норм і правил та які його повноваження. Важливо вказати об'єкти державного нагляду.

Відповідаючи на третє питання, дайте визначення сертифікації. Зазначте, які органи уповноважені здійснювати сертифікацію.

У кінці роботи ватро дати визначення та характеристику обов'язкової та добровільної сертифікації.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про стандартизацію: Закон України від 17.05.2001 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 31. – Ст. 145.

Про підтвердження відповідності: Закон України від 17.05.2001 р. // Там же. – 2001. – № 32. – Ст. 169.

Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності: Закон України від 01.12.2005 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. – № 12. – Ст. 101.

Про державний нагляд за додержанням стандартів, норм і правил та відповідальність за їх порушення: Декрет Кабінету Міністрів України від 8 квіт. 1993 р. № 30-93 // Там же. – 1993. – № 23. – Ст. 247.

Хозяйственный кодекс Украины: науч.-практ. comment. / под общ. ред. А.Г. Бобковой. – Х.: ФЛ-П Вапнярчук Н.Н., 2008. – 1296 с.

Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. – 2-ге вид., переробл. і доповн. / за заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини; кол. авт.: О.А. Беяневич, О.М. Вінник, В.С. Щербина та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 720 с.

Вінник О.М. Господарське право: навч. посіб. / О.М. Вінник. – К.: Правова єдність 2009. – 766 с.

Щербина В.С. Господарське право: підруч. / В.С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 480 с.

Сорокун І.М. Правові й організаційні засади сертифікації, що ввозяться в Україну / І.М. Сорокун // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2007. – Вип. 86. – С. 153-158.

Кузьміна М.М. Господарсько-правові засоби забезпечення якості продукції: моногр. / М.М. Кузьміна. – Х.: ФІНН, 2010. – 184 с

Тема 5. Правове регулювання ціноутворення в Україні

П л а н

1. Правові джерела ціноутворення в Україні.
2. Види цін та порядок їх встановлення.
3. Орган державної виконавчої влади в сфері регулювання цін та тарифів та його повноваження.
4. Відповідальність за порушення законодавства про ціни.

Спочатку ватро з'ясувати, якими нормативно-правовими актами регулюється ціноутворення в Україні, дати визначення ціни.

Відповідаючи на друге питання, вкажіть види цін і дайте їм характеристику. Далі слід визначити, на які ресурси встановлюються державні ціни.

Далі необхідно визначити орган державної виконавчої влади в сфері регулювання цін та тарифів та визначити його компетенцію.

Насамкінець дайте відповідь, яка відповідальність застосовується у разі порушення законодавства про ціноутворення та які органи мають право накладати стягнення на порушників.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Про ціни і ціноутворення: Закон України від 03.12.1990 р. // Там же.

Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.

Хозяйственный кодекс Украины: науч.-практ. коммент. / под общ. ред. А.Г. Бобковой. – Х.: ФЛ-П Вапнярчук Н.Н., 2008. – 1296 с.

Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. – 2-ге вид., переробл. і доповн. / за заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини; кол. авт.: О.А. Беяневич, О.М. Вінник, В.С. Щербина та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 720 с.

Вінник О.М. Господарське право: навч. посіб. / О.М. Вінник. – К.: Правова єдність 2009. – 766 с.

Щербина В.С. Господарське право: підруч. / В.С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 480 с.

Тема 6. Державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців

П л а н

1. Поняття державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
2. Суб'єкти процесу державної реєстрації.
3. Вимоги до оформлення документів, які подаються державному реєстратору.
4. Порядок державної реєстрації юридичних осіб.
5. Порядок державної реєстрації фізичних осіб-підприємців.
6. Поняття та призначення Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Визначаючи поняття державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, потрібно сказати, що вона є засвідченням факту створення або припинення юридичної особи або факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичної особи, а також учинення інших реєстраційних дій шляхом унесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців. При цьому треба наголосити на її інформаційній функції.

При відповіді на друге питання слід визначити особливий статус державного реєстратора шляхом переліку вимог до нього як державного службовця та його повноважень.

Третє питання варто викласти з урахуванням змін у законодавстві щодо дерегуляції процедури державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців

Відповідь на четверте і п'яте питання потребує викладення етапів процедури державної реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців. Важливо підкреслити, що для правильного визначення реєстраційної процедури необхідно з'ясувати місцезнаходження суб'єкта господарювання. Низкою законів встановлені особливості державної реєстрації щодо окремих суб'єктів господарювання (банків, торгово-промислових

палат, кредитних спілок, бірж та ін.), але статус юридичної особи набувається ними тільки з моменту державної реєстрації.

У кінці роботи доцільно зазначити, що метою Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців є забезпечення прав кредиторів і інших осіб шляхом розкриття інформації про юридичну особу або фізичну особу-підприємця.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. // Там же.

Про державну податкову службу в Україні: Закон від 04.12.90 р. // Там же.

Про організацію доступу до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: наказ Міністерства юстиції України від 19.08.2011 р. № 2009/5 // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drsv.gov.ua/>.

Хозяйственный кодекс Украины: науч.-практ. коммент. / под общ. ред. А.Г. Бобковой. – Х.: ФЛ-П Вапнярчук Н.Н., 2008. – 1296 с.

Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. 2-ге вид., переробл. і доповн. / за заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини; кол. авт.: О.А. Беяневич, О.М. Вінник, В.С. Щербина та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 720 с.

Т е м а 7. Правовий статус господарських товариств

П л а н

1. Поняття, види та основи функціонування господарських товариств.
2. Установчі документи господарських товариств.
3. Особливості правового статусу акціонерного товариства (публічного та приватного).

4. Правове становище товариства з обмеженою відповідальністю і товариства з додатковою відповідальністю.

5. Поняття і сутність повного і командитного господарських товариств.

Розкриваючи перше питання, слід проаналізувати корпоративний характер підприємства у формі господарського товариства. Аналіз теоретичного поділення господарських товариств на об'єднання капіталів (акціонерні товариства, товариства с обмеженою і додатковою відповідальністю) та об'єднання осіб (повне і командитне товариства) слугуватиме базою для характеристики правового врегулювання відносин між учасниками певних господарських товариств [порядок вступу (виходу) учасників, наявність вимог до статутного капіталу, управління справами товариства, відповідальність учасників по боргах товариства тощо]. Слід чітко розрізнити господарські товариства і об'єднання підприємств на підставі критеріїв: правовий статус засновників (учасників), їх дії зі створення відповідного суб'єкта господарювання, мета його діяльності, мета діяльності засновників (учасників).

Відповідаючи на друге питання, необхідно перелічити відомості, які повинні містити установчі документи господарського товариства, а саме про: вид товариства, предмет і цілі його діяльності, склад засновників та учасників, склад і компетенцію органів товариства та порядок прийняття ними рішень, включаючи перелік питань, з яких необхідна однастайність або кваліфікована більшість голосів, інші відомості, передбачені законодавством. Важливо розглянути правовий статус модельних статутів господарських товариств та механізм їх впровадження.

Акціонерне товариство (АТ) є класичним прикладом об'єднання капіталів, що зумовлює обов'язковість майнової участі акціонерів в товаристві та необов'язковість для них персональної участі в діяльності останнього. Воно має корпоративний характер управління і відповідну система органів, повноваження яких потрібно охарактеризувати. Правова конструкція

АТ дозволяє залучати широке коло інвесторів, саме тому створення, діяльність та припинення АТ (переважно публічного) нормативно детально врегульовані, що і потрібно довести на підставі чинного законодавства.

Далі доцільно зазначити, що такий вид товариства як товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ), не означає обмеження його відповідальності як суб'єкта господарського права (юридичної особи) якимись певними розмірами майна або грошових коштів (наприклад, лише розміром статутного капіталу). Йдеться про обмеження відповідальності учасників товариства, які несуть ризик збитків у межах своїх вкладів до статутного капіталу. Розглядаючи товариство з додатковою відповідальністю слід підкреслити, що його учасники мають можливість передбачити розмір своєї відповідальності у необмежено малому об'ємі, крім випадків, установлених законодавством.

Щодо повних товариств, тут необхідно зупинитися на аналізі поняття “солідарна відповідальність”, порівнюючі його із частковою та субсидіарною відповідальністю. Стосовно прав учасників повного товариства потрібно зазначити обмеження їх повноважень щодо укладення певних угод. Відносно командитних товариств варто підкреслити, що вони поєднують ознаки повного АТ і ТОВ. Особливу увагу зверніть на права та обов'язки повних учасників та вкладників.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Там же.

Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. // Там же.

Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. // Там же.

Про цінні папери і фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. // Там же.

Про практику розгляду судами корпоративних спорів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2008 р. № 13 // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Хозяйственный кодекс Украины: науч.-практ. комент. / под общ. ред. А.Г. Бобковой. – Х.: ФЛ-П Вапнярчук Н.Н., 2008. – 1296 с.

Кочергина Е.А. Содержание организационно-правовых форм предпринимательских обществ: интересы, функции. Правовые средства / Е.А. Кочергина. – Х.: Основа. – 2005. – 233 с.

Акціонерне право: навч. посіб. / за заг. ред. В.В. Луця, О.Д. Крупчана. – К.: Ін Юре, 2004. – 256 с.

Задихайло Д.В. Корпоративне управління: навч. посібник / Д.В. Задихайло, О.Р. Кібенко, Г.В. Назарова. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.

Корпоративне управління: підручник / Т.Л. Мостенська, В.О. Новак, М.Г. Луцький, Ю.Г. Симоненко. – К.: Каравела, 2008. – 384 с.

Кібенко О.Р. Європейське корпоративне право на етапі фундаментальної реформи: перспективи використання європейського законодавчого досвіду у правовому полі України. – Сер.: “Юрид. радник” / О.Р. Кібенко. – Х.: Страйд, 2005. – 432 с.

Кравчук В.М. Корпоративне право / В.М. Кравчук // Наук.-практ. комент. законодавства та суд. практики. – К.: Істина, 2005. – 720 с.

Хорт Ю.В. Статутний капітал акціонерного товариства: захист інтересів учасників акціонерних правовідносин: моногр. / Ю.В. Хорт. – Х.: Фінн, 2010. – 276 с.

Т е м а 8. Господарській договір

П л а н

1. Правова основа, поняття та ознаки господарського договору.
2. Порядок укладання, зміни і розірвання господарського договору.

3. Підстави та наслідки визнання господарського договору недійсним чи неукладеним.
4. Зміст господарського договору.
5. Виконання господарського договору.

На підставі аналізу правовідносин у господарській діяльності, змісту і особливостей господарських договорів, визначених в ГК України, спочатку необхідно сформулювати поняття господарського договору за його ознаками (суб'єктний склад; спрямованість на забезпечення господарської діяльності учасників договірних відносин; тісний зв'язок із плановим процесом у господарській діяльності; поєднання майнових (виготовлення продукції) та організаційних елементів (визначення порядку виробництва, приймання виконання тощо); обмеження договірної свободи і можливість відступлений від рівності сторін (державні контракти, закупівля продукції і товарів за державні кошти і т. н.).

Викладаючи друге питання, важливо підкреслити, що хоча господарські договори за загальним правилом і укладаються відповідно до вимог, установлених ЦК України, безпосереднє укладання господарських договорів повинно здійснюватись насамперед з урахуванням особливостей, передбачених ГК України, а також іншими нормативно-правовими актами щодо окремих видів договорів. Варто також дати аналіз чинного господарського законодавства відносно основних засад укладання господарських договорів, включаючи й процедури, що застосовуються при цьому (конкурентні та неконкурентні способи укладення господарських договорів).

При відповіді на третє питання дуже важливо відокремити підстави і наслідки визнання господарських договорів недійсним і неукладеним. Крім загальних нормативних актів слід скористатись і актами судової влади.

Далі проаналізуйте зміст господарського договору (його загальних, істотних та обов'язкових умов). Принциповим моментом є те, що сторони договору можуть визначати його зміст на основі: вільного волевиявлення, примірного договору, типового договору, договору приєднання. Необхідно висвітлити різ-

ницю між указаними правовими підставами. Потім – проаналізувати загальне правило, згідно з яким зміна та розірвання господарських договорів в односторонньому порядку не допускаються, якщо інше не передбачено законом або договором.

Відповідаючи на останнє питання, треба наголосити, що роль у виконанні зобов'язання виконує боржник (зобов'язана сторона), проте і на кредитора (управлену сторону) покладаються певні обов'язки – прийняти виконання зобов'язання, здійснити дії, без яких боржник не може виконати своїх обов'язків. При цьому виконання зобов'язання може виявлятися і в утриманні боржника від певних дій. Важливо зазначити, що не допускаються одностороння відмова від виконання зобов'язань, а також відмова від виконання або відстрочка виконання з мотиву, що зобов'язання другої сторони за іншим договором не було виконано належним чином.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Там же.

Господарський процесуальний кодекс України від 6.10.1991 р. // Там же.

Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. // Там же

Про Електронний цифровий підпис: Закон України від 22.05.2003 р. // Там же.

Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з визнанням угод недійсними: роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 12 берез. 1999 р. № 02-5/111 № 02-5/111 від 12.03.99 // Там же.

Про визначення ціни у господарських договорах: постановою Вищого господарського суду України від 27 верес. 2001 р. // Там же.

Про деякі питання практики застосування норм Цивільного та Господарського кодексів України: Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 07.04.2008 р. № 01-8/211 // Там же.

Про практику застосування Вищим господарським судом України окремих норм матеріального права: Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 21.11.2011 р. №01-6/1624/2011 // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Беляневич О.А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти): моногр. / О.А. Беляневич. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 592 с.

Бервено С.М. Проблеми договірного права України: моногр. / С.М. Бервено. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 392 с.

Білоус Ж.А. Дійсність господарських договорів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Ж.А. Білоус; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005. – 20 с.

Вінник О.М. Господарське право: курс лекцій / О.М. Вінник. – К.: Атіка, 2004. – 624 с.

Луць В.В. Контракти у підприємницькій діяльності / В.В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 287 с.

Мілаш В.С. Комерційний договір у контексті сучасних ринкових умов: моногр. / В.С. Мілаш. – Х.: Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007. – 440 с.

Теньков С.О. Коментар судової практики з господарських справ / С.О. Теньков. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 384 с.

Хозяйственный кодекс Украины: науч.-практ. коммент. / под общ. ред. А.Г. Бобковой. – Х.: ФЛ-П Вапнярчук Н.Н., 2008. – 1296 с.

Бринцев О.В. Правова сутність економічних спорів та способи їх вирішення: моногр. / О.В. Бринцев. – Х.: Право, 2005. – 304 с.

Т е м а 9. Загальна характеристика відповідальності суб'єктів господарювання

П л а н

1. Поняття і специфіка господарсько-правової відповідальності.
2. Господарсько-правове правопорушення.
3. Поняття і умови господарсько-правової відповідальності.

У відповіді на перше питання слід підкреслити, що у сфері господарювання застосовується специфічний вид юридичної відповідальності, що іменується господарсько-правовою відповідальністю чи господарсько-правовими санкціями. Господарсько-правовій відповідальності притаманні як загальні (родові, характерні для будь-якої юридичної відповідальності), так і специфічні (видові) риси (сфера застосування, різноманітність юридичних підстав відповідальності, презумпція вини порушника та особливості її визначення тощо).

Відповідаючи на друге питання, необхідно визначити функції господарсько-правової відповідальності, яким притаманні як загальні для будь-якої юридичної відповідальності (попереджувально-стимулююча, штрафна), так і спеціальні функції (компенсаційно-відновлювальна, інформаційна, сигналізаційна). Далі треба з'ясувати підстави настання господарсько-правової відповідальності, а саме юридичні (закон і договір) та фактичні (склад господарського правопорушення).

Насамкінець доцільно проаналізувати склад господарського правопорушення (факт господарського порушення, протиправність поведінки порушника, причинний зв'язок між протиправною поведінкою порушника і завданими потерпілому збитками, вина правопорушника). Про наявність вини у суб'єкта (учасника) господарських відносин (у разі порушення встановлених правил у сфері господарювання) свідчать: 1) наявність у нього реальної можливості діяти правомірно і попередити настання негативних наслідків (збитків); 2) неприйняття ним усіх необхідних заходів щодо недопущення протиправної поведінки і попередження настання збитків.

Список нормативно-правових актів та літератури

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Там же.

Господарський процесуальний кодекс України від 06.10.1991 р. // Там же.

Кримінальний кодекс України від 05.07.2001 р. // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 04.12.90 р. // Там же.

Про виконавче впровадження: Закон України від 21.04.99 р. // Там же.

Про деякі питання практики застосування норм Цивільного та Господарського кодексів України: інформаційний лист Вищого господарського суду України від 07.04.2008 р. № 01-8/211 // Там же.

Про практику застосування Вищим господарським судом України окремих норм матеріального права: інформаційний лист Вищого господарського суду України від 21.11.2011 р. № 01-6/1624/2011 // Там же.

Беляневич О.А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти): моногр. / О.А. Беляневич. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 592 с.

Бервено С.М. Проблеми договірного права України: моногр. / С.М. Бервено. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 392 с.

Бринцев О.В. Правова сутність економічних спорів та способи їх вирішення: моногр. / О.В. Бринцев. – Х.: Право, 2005. – 304 с.

Вінник О.М. Господарське право: курс лекцій / О.М. Вінник. – К.: Атіка, 2004. – 624 с.

Т е м а 10. Види господарсько-правової відповідальності

П л а н

1. Класифікація господарсько-правової відповідальності.
2. Відшкодування збитків.
3. Штрафні санкції.
4. Оперативно-господарські санкції.
5. Адміністративно-господарські санкції.

У відповіді на перше питання необхідно навести класифікацію господарсько-правових санкцій за різними ознаками, зокрема: 1) за критерієм змісту впливу – на грошові (сплата неустойки/штрафних санкцій, господарсько-адміністративний штраф, відшкодування збитків) та натуральні (заміна неякісної продукції на якісну); 2) за критерієм безпосередньої спрямованості – на майнові (конфіскація, сплата неустойки/штрафних санкцій, відшкодування збитків, господарсько-адміністративний штраф) та організаційні (господарсько-організаційні, оперативно-господарські санкції); 3) залежно від виду порушених відносин – на: санкції, що застосовуються в договірних відносинах (відшкодування збитків, штрафні, оперативно-господарські), і санкції, що застосовуються в позадоговірних відносинах (відшкодування збитків, адміністративно-господарські санкції) тощо.

Далі слід проаналізувати закріплені в ГК України види господарсько-правових санкцій (форми господарсько-правової відповідальності), а саме: відшкодування збитків, штрафні санкції, оперативно-господарські санкції, адміністративно-господарські санкції. Варто підкреслити, що основною формою господарсько-правової відповідальності є відшкодування збитків, треба розглянути склад збитків. Слід мати на увазі, що в господарському праві, на відміну від цивільного права, застосовується як принцип повного відшкодування збитків, так і обмеження застосування цього принципу.

Наступне питання передбачає визначення поняття “штрафні санкції (неустойка)” та класифікацію її за: 1) юридичними підставами (законна, договірна, законно-договірна); 2) співвідношенням стягнення неустойки та відшкодування збитків (залікова, альтернативна, виключна штрафна). Необхідно підкреслити, що ГК України закріплює традиційне положення, відповідно до якого загальним правилом є застосування залікової неустойки, якщо інше не передбачено законом або договором (на відміну від ЦК України, яким передбачено у якості загального правила застосування штрафної неустойки).

У четвертому питанні необхідно дати визначення оперативно-господарських санкцій із визначення їх характерних рис (застосування лише в господарсько-договірних відносинах, пе-

редбачаються законом або договором, мета застосування – захист інтересів кредитора, застосовуються на розсуд кредитора в односторонньому порядку тощо). Визначити перелік таких санкцій як відкритий і проаналізувати наслідки цього.

Останнє питання передбачає аналіз характерних рис адміністративно-господарських санкцій (застосування у вертикальних відносинах; юридичні підстави застосування – закон; відкритий перелік таких санкцій; порядок застосування – зазвичай адміністративний (за рішенням компетентних органів), у низці випадків – судовий; спеціальні строки застосування таких санкцій). Треба зазначити, що адміністративно-господарські санкції поділяються на санкції майнового характеру (вилучення майна/прибутку, що за своїми правовими наслідками подібне до конфіскації; адміністративно-господарські штрафи) та організаційного характеру (зупинення дії або анулювання ліцензій, скасування державної реєстрації та ліквідація суб'єкта господарювання та ін.). Варто сказати про гарантії прав суб'єкта господарювання у разі застосування таких санкцій.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Там же.

Господарський процесуальний кодекс України від 6.10.1991 р. // Там же.

Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 04.12.90 р. // Там же.

Про деякі питання практики застосування норм Цивільного та Господарського кодексів України: інформаційний лист Вищого господарського суду України від 07.04.2008 р. № 01-8/211 // Там же.

Про практику застосування Вищим господарським судом України окремих норм матеріального права: інформаційний лист Вищого господарського суду України від 21.11.2011 р. № 01-6/1624/2011 // Там же.

Подцерковный О.П. Хозяйственно-правовые санкции // Хозяйственное право Украины / О.П. Подцерковный; под ред. А.С. Васильева, О.П. Подцерковного. – 2-е изд. перераб. и доп. – Х.: Одиссей, 2006. – С. 263-279.

Т е м а 11. Особливості правового регулювання торговельної діяльності

П л а н

1. Торговельна діяльність як різновид господарської діяльності.
2. Джерела правового регулювання торговельної діяльності.
3. Державне регулювання торговельної діяльності.
4. Організаційні форми торговельної діяльності.
5. Особливості торгівлі окремими товарами.

Відповідь на перше питання передбачає надання визначення і розкриття поняття “торговельна діяльність”, її співвідношення з поняттям “господарська діяльність” й іншими видами господарської діяльності. Доцільно також навести загальну характеристику торговельної діяльності, розкрити її генезу, перспективи подальшого розвитку і тенденції правової регламентації.

Далі бажано в загальних рисах окреслити теоретичну концепцію джерел права як його зовнішнього вираження, визначити те, що є джерелом саме торговельного права, окреслити сферу його правового регулювання. Потім варто зосередитись на аналізі нормативних актів, що безпосередньо регламентують торговельну діяльність, починаючи від Конституції України, Господарського кодексу, загальних і спеціальних законів, підзаконних нормативних актів міністерств і відомств, Указів президента, міжнародних договорів і звичаїв.

Третьє питання потребує аналізу впливу державних органів на упорядкування торговельної діяльності. Особливо слід

зупинитися на аспектах встановлення нормативних правил здійснення торговельної діяльності, а також на її ліцензуванні і патентуванні, обліку торговельних операцій і реєстраторах торговельних операцій.

Аналізуючи організаційні форми торговельної діяльності, слід визначитися з їх переліком, надати визначення та загальну характеристику кожного з них. Для більш детального розгляду окремої організаційної форми торговельної діяльності рекомендується зосередитися на ринковій торгівлі і особливостях її нормативної регламентації.

При розкритті останнього питання теми доцільно розглянути торгівлю окремого виду продовольчого або непродовольчого товару, приміром, лікарськими засобами, ювелірними виробами, алкогольними напоями тощо.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України від 28.06.1996. // Відом. Верхов. Ради України, 1996. – № 30. – Ст. 141.

Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. // Офіц. вісн. України, 2003. – № 11. – Ст. 462.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 13-17. – Ст. 112.

Про захист прав споживачів: Закон України від 01.12.2005 р. // Там же. – 2006. – № 7. – Ст. 84.

Про споживчу кооперацію: Закон України від 10.04.1992 р. // Там же. – 1992. – № 30. – Ст. 414.

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. // Там же. – 1994. – № 27. – Ст. 218.

Про лікарські засоби: Закон України від 04.04.1996 р. // Там же. – 1996. – № 22. – Ст. 86.

Про якість та безпеку харчових продуктів: Закон України від 23.12.1997 р. // Там же. – 1998. – № 19. – Ст. 98.

Про товарну біржу: Закон України від 10.12.1991 р. // Там же. – 1992. – № 10. – Ст. 139.

Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.

Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.07.1995 р. // Там же. – 1995. – № 28. – Ст. 205.

Про затвердження Правил торгівлі на ринках: наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерство внутрішніх справ України, Державна податкова адміністрація України, Державний комітет стандартизації, метрології та сертифікації України від 26.02.2002 р. № 57/188/84/105.

Порядок провадження торгівельної діяльності та правила торговельного обслуговування населення: постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 р. № 833 // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 25. – Ст. 1818.

Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами: наказ Міністерства економіки України від 19.04.2007 р. № 104.

Про затвердження Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами: наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 11.07.2003 р. № 185.

Про затвердження Правил роздрібної торгівлі ювелірними та іншими виробами з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.1999 р. № 460.

Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами: Закон України від 19.12.1995 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – № 46. – Ст. 345.

Зеркалов Д.В. Торговельне право України: довід. / Д.В. Зеркалов. – К.: Дакор, 2007. – 336 с.

Попов А.А. Торговое право: учеб. пособие / А.А. Попов. – Х.: Изд. Гр. “РА-каравелла”, 2003.

Сокур Ю. Становлення торговельного права в Україні (історико-правовий аспект) / Ю. Сокур // Підприємництво, госп-во і право. – 2004. – № 5. – С. 53-56.

Т е м а 12. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності

П л а н

1. Загальна характеристика джерел регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Міжнародні договори.
3. Внутрішнє законодавство.
4. Звичаї.
5. *Lex mercatoria*.

Написання даної курсової роботи варто розпочати з викладення теоретичних аспектів зовнішніх форм виразу права, визначитися з поняттями “джерела права” і “джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності”. Далі варто дати перелік джерел права, звернути увагу на існування внутрішніх і зовнішніх форм вираження права, що повинні упорядковувати зовнішньоекономічну діяльність. Крім того, необхідно окреслити випадки у правозастосуванні, що передбачають долучення іноземного права як регулятора зовнішньоекономічних відносин, а отже, і тих джерел, що не притаманні вітчизняному праву, наприклад, правової доктрини, судового прецеденту. Для повноти викладення рекомендується привести такі регулятори, як загальні принципи права, узвичаєння, заведений порядок і практика, що склалася, інші засоби недержавного регулювання.

В другому питанні рекомендується з’ясувати, що є міжнародним договором, його місце серед інших джерел права, різновиди міжнародних договорів, їх класифікацією. Особливо слід зосередитися на характеристиці тих міжнародних договорів, що стосуються правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Особливої уваги заслуговує аналіз участі України в міжнародних організаціях, які провадять уніфікацію права,

запроваджуючі багатосторонні міжнародні договори, присвячені правовому регулюванню зовнішньоекономічної діяльності.

При аналізі внутрішнього законодавства варто акцентувати увагу на загальних і спеціальних нормах Конституції України, які присвячені регулюванню зовнішньоекономічних відносин, їх засадничості для інших нормативних актів у цій сфері, потім перейти до характеристики норм Господарського кодексу, Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність”, Закону України “Про міжнародне приватне право” та інших законів і підзаконних нормативних актів в аспекті регламентації зовнішньоекономічної діяльності.

У кінці роботи доцільно навести поняття звичаю і необхідність його використання, що запроваджується відповідно до міжнародних і внутрішніх нормативних актів, та дати загальну характеристику і класифікацію звичаїв, проаналізувати їх місце серед інших джерел упорядкування зовнішньоекономічних відносин. Особливої уваги потребує питання про кодифікацію звичаїв під егідою Міжнародної торговельної палати (МТП).

Специфічним недержавним регулятором зовнішньоекономічної діяльності є *Lex mercatoria*. Важливо з'ясувати сутність цього феномену, його правову природу, можливості використання для правозастосування, переваги і недоліки для регулювання зовнішньоекономічних відносин.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України від 28.06.1996. // Відом. Верхов. Ради, 1996. – № 30. – Ст. 141.

Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. // Офіц. вісн. України, 2003. – № 11. – Ст. 462.

Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.

Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. // Там же. – 2005. – № 32. – Ст. 422.

Про міжнародні договори України: Закон України від 29.04.2004 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 50. – Ст. 540.

Про право міжнародних договорів: Конвенція від 23.05.1969 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1986. – № 17. – Ст. 343.

Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 11.04.1980.

Про право, що застосовується до договорів міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 22.12.1986.

Принципи міжнародних комерційних договорів 2010 р.: Міжнародний інститут уніфікації приватного права (УНІД-РУА).

Інкотермс 2010. – Публікація МТП № 715.

Уніфіковані правила по інкассо 1979 р. – Публікація МТП № 522.

Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів 2007 р. – Публікація МТП № 600.

Уніфіковані правила по договірних гарантіях 1978 р. – Публікація МТП № 325.

Уніфіковані правила по гарантіям за першою вимогою 1992 р. – Публікація МТП № 458.

Форс-мажорні обставини і ускладнення 1985 р. – Публікація МТП № 421 Е.

Йорк-Антверпенські правила про загальну аварію 2004 р.

Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів від 06.09.2001.: наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України № 201 // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 39. – Ст. 1784.

Ануфрієва Л.П. Международное частное право. – в 3-х т. Т. 2. Особенная часть: учебник / Л.П. Ануфрієва. – М.: БЕК, 2002. – 656 с.

Кисіль В.І. Міжнародне приватне право: питання кодифікації / В.І. Кисіль. – К.: Україна, 2005. – 472 с.

Мережко А.А. Транснациональное торговое право (lex mercatoria) / А.А. Мережко. – К.: Таксон, 2002. – 464 с.

Розенберг М.Г. Международный договор и иностранное

право в практике Международного коммерческого арбитражного суда / М.Г. Розенберг. – М.: Статут, 2000. – 304 с.

Степанюк А.А. Міжнародне приватне право: підруч. / А.А. Степанюк. – Х.: Кроссрууд, 2008. – 696 с.

Степанюк А.А. Коментар Закону України “Про міжнародне приватне право” / А.А. Степанюк. – Х.: Права людини, 2007. – 264 с.

Щекина Е.А. Правовой обычай международной торговли как источник международного частного права / Е.А. Щекина. – Х.: МП “Крок”, 2007. – 221 с.

Т е м а 13. Зовнішньоекономічний договір

П л а н

1. Загальна характеристика правового регулювання зовнішньоекономічних договорів.
2. Поняття зовнішньоекономічного договору.
3. Форма зовнішньоекономічного договору.
4. Істотні умови зовнішньоекономічного договору, особливості їх правової регламентації.

Відповідь на перше питання передбачає визначення нормативних актів міжнародного і внутрішнього рівнів, аналіз їх базових положень щодо загальних рис зовнішньоекономічного договору.

У другому питанні рекомендується навести різні нормативні визначення поняття “зовнішньоекономічний договір”, проаналізувати відмінності між ними і їх значення для правозастосування.

При розгляді питання про форму зовнішньоекономічного договору доцільно навести нормативні вимоги щодо форми зовнішньоекономічного договору відповідно до внутрішнього законодавства і порівняти аналогічні вимоги у нормах міжнародних договорів.

В останньому питанні слід викласти вимоги внутріш-

нього законодавства щодо фіксації істотних умов зовнішньоекономічних договорів, проаналізувати кожну з таких умов, акцентувати увагу на необхідності залучення міжнародних нормативних актів і звичаїв для повноцінного правового регулювання даного питання.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. // Офіц. вісн. України, 2003. – № 11. – Ст. 462.

Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.

Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. // Там же. – 2005. – № 32. – Ст. 422.

Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 11.04.1980.

Про право, що застосовується до договорів міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 22.12.1986.

Принципи міжнародних комерційних договорів 2010 р.: Міжнародний інститут уніфікації приватного права (УНІД-РУА).

Інкотермс 2010: Публікація МТП № 715.

Уніфіковані правила по інкассо 1979 р. – Публікація МТП № 522.

Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів 2007 р. – Публікація МТП № 600.

Уніфіковані правила по договірним гарантіям 1978 р. – Публікація МТП № 325.

Уніфіковані правила по гарантіям за першою вимогою 1992 р. – Публікація МТП № 458.

Форс-мажорні обставини і ускладнення 1985 р. – Публікація МТП № 421 Е.

Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів від 06.09.2001: наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України № 201 // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 39. – Ст. 1784.

Канашевский В.А. Международное частное право: учебник / В.А. Канашевский. – М.: Междунар. отношения, 2006. – 698 с.

Луць В.В. Контракти у підприємницькій діяльності / В.В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 1999.

Мілаш В.С. Захисні застереження в зовнішньоекономічному договорі / В.С. Мілаш. – Полтава: АСМІ, 2004. – 179 с.

Розенберг М.Г. Международная купля-продажа товаров (комментарий к правовому регулированию и практике разрешения споров) / М.Г. Розенберг. – М.: Статут, 2003. – 336 с.

Степанюк А.А. Міжнародне приватне право: підруч. / А.А. Степанюк. – Х.: Кроссруд, 2008. – 696 с

Степанюк А.А. Коментар Закону України “Про міжнародне приватне право” / А.А. Степанюк. – Х.: Права людини, 2007. – 264 с.

Т е м а 14. Право, що застосовується до зовнішньоекономічних договорів

П л а н

1. Особливості колізійного регулювання зовнішньоекономічних договорів.
2. Автономія волі у зовнішньоекономічних договорах.
3. Право найбільш тісного зв'язку в регулюванні зовнішньоекономічних договорів
4. Загальні і спеціальні презумпції визначення права зовнішньоекономічних договорів.

Правове регулювання зовнішньоекономічних договорів передбачає вирішення колізійного питання: правопорядок якої країни є компетентним для упорядкування самого договору і відносин, що з нього випливають. Для вирішення цієї проблеми існує арсенал внутрішніх і міжнародних нормативних актів, що спрямовані на долання колізії правопорядків, яка обов'язково існує у зовнішньоекономічних договорах. Тому розпочати викладення першого питання доцільно з аналізу таких колізійних

норм і запроваджуваних ними специфічних колізійних методів додання колізій.

Продовжити розкриття даної теми варто з розгляду унікального феномену – автономії волі сторін зовнішньоекономічного контракту. Варто зупинитися на генезі, визначитися з юридичною природою, нормативною фіксацією, межами, формою виразу, дією у часі й за колом осіб автономії волі.

При розгляді третього питання слід з'ясувати нормативне закріплення найбільш тісного зв'язку у внутрішньому законодавстві, пояснити його універсальність, важливість і загальнозначущість для регулювання зовнішньоекономічних договорів. Необхідно пояснити походження найбільш тісного зв'язку, його правову сутність, зміст, значення, функціональність, зумовленість тощо.

Наприкінці важливо зупинитися на колізійних нормах, що встановлюють загальні і спеціальні презумпції додання колізій зовнішньоекономічних договорів, проаналізувати їх значення і місце серед інших колізійних регуляторів, які використовуються для визначення правопорядку, який може бути застосованим при правовому регулюванні даного питання.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. // Офіц. вісн. України, 2003. – № 11. – Ст. 462.

Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.

Про право, що застосовується до договорів міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 22.12.1986.

Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів від 06.09.2001 р.: наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України № 201 // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 39. – Ст. 1784.

Ануфриева Л.П. Международное частное право: В 3-х т. Т.2. Особенная часть: учебник / Л.П. Ануфриева. – М.: БЕК, 2002. – 656 с.

Канашевский В.А. Международное частное право: учебник / В.А. Канашевский. – М.: Междунар. отношения, 2006. – 698 с.

Кисіль В.І. Міжнародне приватне право: питання кодифікації / В.І. Кисіль. – К.: Україна, 2005. – 472 с.

Розенберг М.Г. Международная купля-продажа товаров (Комментарий к правовому регулированию и практике разрешения споров) / М.Г. Розенберг. – М.: Статут, 2003. – 336 с.

Степанюк А.А. Міжнародне приватне право: підруч. / А.А. Степанюк – Х.: Кроссруд, 2008. – 696 с.

Степанюк А.А. Коментар Закону України “Про міжнародне приватне право” / А.А. Степанюк. – Х.: Права людини, 2007. – 264 с.

Т е м а 15. Міжнародний комерційний арбітраж

П л а н

1. Арбітраж і його правова природа.
2. Види міжнародних комерційних арбітражів, їх характерні ознаки.
3. Арбітражна угода, її характеристика.
4. Процесуальні особливості міжнародних комерційних арбітражів.
5. Арбітражне рішення.
6. Визнання і виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів.

Викладення першого питання слід розпочати з визначення поняття арбітражу, навести його значення у юриспруденції, надати нормативну регламентацію цього поняття, окреслити теорії з приводу правової природи арбітражу.

Друге питання передбачає класифікацію арбітражу за кількома ознаками: постійності діяльності, компетенцією, доступу до арбітражу тощо. Необхідно проаналізувати кожний з різновидів арбітражу, навести їх характерні ознаки, переваги і недоліки.

Далі важливо навести її нормативне визначення відповідно до внутрішніх і міжнародних джерел, вимоги що ставляться ними до її форми і змісту, а також тексти типових арбітражних застережень, що були розроблені міжнародними неурядовими організаціями. Продовжити це питання варто з характеристики ознак арбітражної угоди.

Відповідь на четверте питання потребує розгляду процесуальних особливостей міжнародних комерційних арбітражів, зокрема щодо кількості арбітрів, їх призначення, визначення компетенції, розгляду справи, вжиття забезпечувальних заходів, застосовуваного права, винесення рішення тощо.

При розкритті п'ятого питання про арбітражне рішення рекомендується зазначити вимоги щодо його форми, документальної фіксації та обов'язкових елементів даного документа. Окремо варто розглянути юридичну силу арбітражного рішення.

Насамкінець слід окреслити вимоги національного законодавства і міжнародних актів щодо визнання і виконання арбітражних рішень, процедурні особливості таких дій, умови, при яких може бути відмовлено у визнанні і виконанні арбітражних рішень.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 25. – Ст. 198.

Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. // Там же. – 1991. – № 29. – Ст. 377.

Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів від 06.09.2001.: наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України № 201 // Там же. – 2001. – № 39. – Ст. 1784.

Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ від 15.06.1976 р.

Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародний торговий арбітраж від 21.06.1985 р.

Європейська конвенція про зовнішньоторгівельний арбітраж від 21.04.1961 р. // Відом. Верх. Ради УРСР. – 1963. – № 8.

Про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень: Конвенція від 10.06. 1958 р.

Про розв'язання арбітражним шляхом цивільно-правових спорів, що впливають із відносин економічного і науково-технічного співробітництва: Конвенція від 26.05. 1972 р. // Сб. действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами. – М.: 1975. – Вып. XXIX. – С. 102-105.

Про порядок взаємного виконання рішень арбітражних, господарських і економічних судів на територіях держав-учасниць співдружності: угода від 06.03. 1998 р.

Про порядок вирішення спорів, пов'язаних зі здійсненням господарської діяльності: угода від 20.03.1992 р.

Ануфриева Л.П. Международное частное право. – В 3-х т.: учеб. / Л.П. Ануфриева. – М.: БЕК, 2002. – 768 с.

Комаров В.В. Международный коммерческий арбитраж / В.В. Комаров. – Х.: Основа, 1995.

Розенберг М.Г. Международный договор и иностранное право в практике Международного коммерческого арбитражного суда / М.Г. Розенберг. – М.: Статут, 2000. – 304 с.

Степанюк А.А. Міжнародне приватне право: підруч. / А.А. Степанюк. – Х.: Кроссрод, 2008. – 696 с.

Тема 16. Поняття та види фінансових послуг. Їх правове регулювання

П л а н

1. Поняття та види фінансових послуг.
2. Договір про надання фінансових послуг.
3. Умови створення та діяльності фінансових установ.
4. Державне регулювання ринків фінансових послуг.
5. Органи, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг.

Спочатку в роботі слід дати визначення фінансовим послугам за законодавством. Зазначити види фінансових послуг та розкрити коротко зміст кожної із послуг.

Друге питання присвячено договору про надання фінансових послуг. Тут необхідно визначити умови договору, які передбачені законодавством, порядок його укладення та суб'єктний склад.

При розгляді третього питання доцільно, перш за все, навести визначення фінансової установи, проаналізувати кожний її вид та розкрити порядок їх створення.

Що стосується державного регулювання ринку фінансових послуг, то в цьому питанні, по-перше, варто з'ясувати, що є метою державного регулювання ринків фінансових послуг, в яких формах здійснюється таке регулювання, по-друге – розглянути статус державного реєстру фінансових установ.

До органів, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг належить: Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку; Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг; Національний банк України; Антимонопольний комітет України. Необхідно розглянути повноваження кожного з цих органів на певному ринку фінансових послуг.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський кодекс від 16.01.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.

Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III // Там же. – 2002. – № 1. – Ст. 1.

Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121 // Там же. – 2001. – № 5-6. – Ст. 30.

Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.1997 р. № 723/97-ВР (в ред. від 11.12.2003 р. № 1381-IV Відом. Верховної Ради України. – 2004. – № 15. – Ст. 231) // Там же. – 1998. – № 16. – Ст. 68.

Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР (в ред. від 04.10.2001. – № 2745-III Відом. Верхов. Ради. – 2002. – № 7. – Ст. 50) // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 78.

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом: Закон України від 28.11.2002 р. // Офіц. вісн. України, 2002. – № 50. – Ст. 2248.

Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 р. // Відом. Верхов. Ради України, 1993. – № 50. – Ст. 472.

Про Державний реєстр фінансових установ: положення, затв. розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 28.08.2003 р. // Офіц. вісн. України, 2003. – № 38. – С. 193. – Ст. 2048.

Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг: положення, затв. Указом президента України від 23.10.2011 р. // Там же. – 2011. – № 94. – С. 41. – Ст. 3419.

Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку: положення, затв. Указом президента України від 23.10.2011 р. // Там же. – 2011. – № 94. – С. 18. – Ст. 3415.

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. // Там же. – 1999. – № 24. – Ст. 1087.

Андрущенко І.Г. Форми та методи державного контролю на ринку цінних паперів / І.Г. Андрущенко // Право України. – 2002. – № 2. – С. 47-49.

Дмитрієва О. Структура фінансових послуг у перехідній економіці / О. Дмитрієва // Банківська справа. – 2004. – № 1. – С. 69-75.

Дмитрієва О. Поняття та характеристика ринку фінансових послуг / О. Дмитрієва // Там же. – 2004. – № 3. – С. 61-65.

Масляєва К.В. Деякі основні поняття ринку фінансових послуг / К.В. Масляєва // Вісн. Харк. нац. ун-ту внутр. справ. – 2007. – Вип. 36. – С. 382–389.

Масляєва К. Стратегічні напрями розвитку ринку фінансових послуг / К.В. Масляєва // Юрид. Україна. – 2007. – № 7. – С. 49-53.

Масляєва К. Специфіка правового статусу органів державного регулювання ринку фінансових послуг України: проблеми та шляхи їх вирішення / К. Масляєва // Юрид. Україна. – 2007. – № 8. – С. 41-45.

Масляєва К.В. Деякі проблеми механізму державного регулювання сучасного ринку фінансових послуг України / К.В. Масляєва // Сучасні пробл. юрид. науки та практики: тези доп. та наук. повідомл. всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та здобувачів. – Х.: [б.в.], 2007. – С. 101-104.

Масляєва К.В. Нормативне забезпечення діяльності з надання фінансових послуг / К.В. Масляєва, Ж.О. Андрійченко. – Розд. 5 // Управління розвитком ринків фінансових послуг: моногр. / наук. ред. та кер. кол. авт. Н.М. Внукова. – Х.: АдВА™, 2009. – С. 116-130.

Сутормина В.Н. Правовое обеспечение функционирования финансового рынка в Украине / В.Н. Сутормина. – К.: Нац. акад. управления, 1999. – 199 с.

Ходаківська В.П. Ринок фінансових послуг: теорія і практика: навч. посіб. / В.П. Ходаківська, В.В. Беляєв. – К.: ЦУЛ, 2002. – 616 с.

Тема 17. Правове регулювання страхової діяльності в Україні

П л а н

1. Поняття страхової діяльності.
2. Суб'єкти ринку страхових послуг.
3. Правове регулювання страхової діяльності в Україні.
4. Форми страхування в Україні:
 - 4.1. Добровільне страхування.
 - 4.2. Обов'язкове страхування.
5. Страховий ризик.

Відповідь на перше питання передбачає, передусім, визначення поняття страхової діяльності як різновиду господарської. Слід проаналізувати його за Господарським Кодексом

України та за Законом “Про страхування”. Визначившись із термінологією, необхідно розглянути складові елементи поняття, а саме: суб’єктний склад та об’єкт страхових правовідносин, предмет страхування, страховий випадок, страхова сума, страховий платіж тощо.

Далі варто детально розглянути статус основних суб’єктів ринку страхових послуг: страховика та страхувальника, другорядних суб’єктів, які виконують інші функції – страхові брокери, страхові агенти.

При розгляді третього питання необхідно проаналізувати систему нормативно-правових актів, за допомогою яких здійснюється регулювання страхової діяльності.

Що стосується четвертого питання, то тут важливо розглянути дві основні форми страхування в Україні: добровільне та обов’язкове страхування. Дати визначення цим двом формам та більш детально описати деякі види обов’язкового та добровільного страхування.

Насамкінець розгляньте страховий ризик як один із обов’язкових елементів страхового правовідношення. Потім дайте його визначення та з’ясуйте його головні ознаки.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.

Цивільний Кодекс України від 16.01.2003 р. // Там же. – 2003. – № 40. – Ст. 356.

Про страхування: Закон України від 17.03.1996 р. // Там же. – 1996. – № 18. – Ст. 78.

Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. // Офіц. вісн. України, 2001. – № 32. – Ст. 1457.

Про обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 р. // Там же. – 2004. – № 30. – Т.1. – Ст. 2000.

Про порядок провадження діяльності страховими посередниками: положення, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.1996 р. // Уряд. кур'єр від 21.01.1997.

Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг: положення, затв. Указом президента України від 23.10.2011 р. // Офіц. вісн. України, 2011. – № 94. – С. 41. – Ст. 3419.

Ліцензійні умови провадження страхової діяльності, затверджені розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2003 р. // Там же. – 2003. – № 38. – С. 173. – Ст. 2047.

Постанова КМУ Про встановлення розміру плати за видачу ліцензії на провадження конкретного виду страхування від 13.04.2005 р. // Там же. – 2005. – № 15. – С. 39. – Ст. 773.

Ткаченко Н.В. Страхування: навч. посіб. для самост. роботи студ. / Н.В. Ткаченко. – К.: Ліра, 2007. – 376 с.

Страхування в Україні: нормативно-правове регулювання. – К.: КНТ 2006 р. – 420 с.

Волосенко І. Страховий ризик у страховому правовідношенні / І. Волосенко // Підприємництво, госп-во і право. – 2005. – № 11. – С. 118-122.

Чайкін І.Б. Державна політика у сфері правового регулювання ринків фінансових послуг / І.Б. Чайкін // Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – 2010. – № 2. – С. 147-154.

Чайкін І.Б. Класифікація ризиків, що виникають на ринках фінансових послуг за суб'єктами / І.Б. Чайкін // Пробл. законності. – 2006. – № 84. – 160-164.

Тема 18. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні

П л а н

1. Поняття та ознаки інвестиційної діяльності. Її співвідношення з підприємницькою та господарськими діяльностями.

2. Поняття, ознаки та класифікація інвестицій.
3. Суб'єкти та об'єкти інвестування.
4. Система інвестиційного законодавства.
5. Класифікація та види інвестиційних договорів.

Відповідаючи на перше питання, необхідно визначити, що є інвестиційною діяльністю, дати її кваліфікуючи ознаки. Слід проаналізувати поняття “інвестиційна”, “підприємницька” і “господарська діяльність” та як ці поняття співвідносяться (яке є загальним поняттям). Визначити чи завжди інвестиційна діяльність є підприємницькою.

Далі потрібно навести визначення інвестицій, проаналізувати їх ознаки; описати також класифікацію інвестицій за певними критеріями.

Відповідь на третє питання потребує уважного аналізу поняття “суб'єкти інвестування”. Потім доцільно проаналізувати, яка категорія суб'єктів належить до головних суб'єктів інвестування, а яка – до другорядних і за якими критеріями. З'ясуйте також, що є об'єктами інвестиційної діяльності й наведіть їх класифікацію.

У четвертому питанні необхідно проаналізувати систему нормативно-правових актів, за допомогою яких здійснюється регулювання інвестиційної діяльності.

У кінці роботи зазначте, передусім, що є інвестиційним договором, з'ясуйте його кваліфікуючи ознаки та зміст. Варто визначити і види інвестиційних договорів за певними ознаками.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.

Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.91. № 1560 XII // Там же. – 1991. – № 47. – Ст. 646.

Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.96. № 93/96-ВР // Там же. – 1996. – № 19. – Ст. 80.

Про захист іноземних інвестицій на Україні: Закон України від 10.09.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 46. – Ст. 616.

Про концесії: Закон України від 16.07.1999 р. // Там же. – 1999. – № 41. – Ст. 372.

Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 р. // Там же. – 1999. – № 44. – Ст. 391.

Положення про порядок державної реєстрації іноземних інвестиційним, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 7.08.1996 р. // Уряд. кур'єр від 03.10.1996.

Вінник О.М. Інвестиційне право: навч. посіб. / О.М. Вінник. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К.: Правова єдність, 2009. – 616 с.

Дацій Н. Державне регулювання інвестиційного ринку в Україні / Н. Дацій // Вісн. Нац. акад. держ. управління при Президентові України. – 2004. – № 4. – С. 296-301.

Кузьмін О.Є. Регулювання інвестиційної діяльності в Україні / О.Є. Кузьмін, С.В. Князь // Фінанси України. – 2002. – № 3. – С. 97-107.

Кухар В. Господарсько-правові засоби реалізації інвестиційної політики держави: проблеми та перспективи / В. Кухар // Вісн. Акад. прав. наук України. 2005 р. № 2 (41). – Х.: Право, 2005. – С. 122-130.

Мілаш В.С. Господарське право: курс лекцій. – У 2 ч. – Ч. 2 / В.С. Мілаш. – Х.: Право, 2008. – 336 с.

Орлова Н.С. Государственное регулирование инвестиционной деятельности в Украине / Н.С. Орлов // Держава та регіони: наук.-вироб. журн. Сер. Право. – 2003. – № 1. – С. 52-55.

Поєдинок В.В. Гарантії стабільності режиму інвестиційної діяльності: теоретичний аспект / В.В. Поєдинок // Вісн. госп. судочинства. – 2005. – № 4. – С. 145-151.

Полатай В.Ю. Правові проблеми інвестиційної діяльності в Україні / В.Ю. Полатай // Конституція України: досвід реалізації та шляхи удосконалення: матеріали “круглого столу” / НДІ Держ. будівництва та місцевого самоврядування АПрН України з нагоди 10-ї річниці прийняття Конституції України (м. Харків, 21 черв. 2006 р.). – Х.: Право, 2006. – С. 65-67.

Полатай В. Суб'єкти інвестиційної діяльності // Предпринимательство, хоз-во и право. – 2000. – № 11. – С. 10-12.

Решевець О. Державне регулювання інвестиційної діяльності / О. Решевець // Вісн. Нац. акад. держ. управління при Президентіві України. – 2006. – № 1. – С. 230-235.

Ткаченко К.Л. Формування державної інвестиційної політики / К.Л. Ткаченко // Фінанси України. – 2002. – № 1. – С. 86-91.

Щербина В.С. Господарське право: підруч. / В.С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 480 с.

Тема 19. Поняття та організація фондового ринку в Україні. Його учасники та регулятори

П л а н

1. Фондовий ринок: сутність, структура, функції:
 - 1.1. Умови функціонування та структурні елементи фондового ринку;
 - 1.2. Класифікація учасників фондового ринку.
2. Аналіз сучасного стану фондового ринку України та шляхи підвищення ефективності функціонування фондового ринку в країні.
3. Державне регулювання фондового ринку.

Починаючи написання курсової роботи, необхідно з'ясувати, що являє собою фондовий ринок, які основні напрямки його діяльності (функції). Більш детально слід розглянути, що являє собою первинний та вторинний ринок цінних паперів; суб'єктний склад учасників фондового ринку та дати їх класифікацію.

При викладенні другого питання варто проаналізувати, на якому етапі розвитку знаходиться фондовий ринок України. Доцільно запропонувати також певні напрямки модернізації, які спрямовані на удосконалення фондового ринку України.

Розглядаючи третє питання, потрібно проаналізувати, які

органи державної влади здійснюють контроль та нагляд на фондовому ринку. Реалізуючи свої повноваження, які засоби та способи вони використовують при цьому. Далі – з'ясувати статус Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.

Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Там же. – 2003. – № 11. – Ст. 461.

Про цінні папери і фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480 // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. – № 31. – Ст. 268.

Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 р. № 448 // Там же. – 1996. – № 51. – Ст. 292.

Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні: Закон України від 10.12.1997 р. № 710 // Там же. – 1998. – № 15. – Ст. 67.

Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку: положення, затв. Указом президента України від 23.10.2011 р. // Офіц. вісн. України, 2011. – № 94. – С. 18. – Ст. 3415.

Білик О. Структура та механізм функціонування фондового ринку / О. Білик // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – Економіка. – 2007. – Вип. 92. – С. 22-24.

Кологойда О. В. Правове регулювання фондового ринку України / О. В. Кологойда. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 320 с.

Мозговий О.М. Фондовий ринок / О.М. Мозговий. – К.: КНЕУ, 2002. – 316 с.

Полухович В. Особливості дослідження фондового ринку через призму його класифікації за критеріями характеристики інструментів обігу / В. Полухович // Юрид. Україна. – 2008. – № 4. – С. 67-71.

Полюхович В. Застосування системного аналізу при дослідженні господарсько-правового механізму державного регулювання фондового ринку України / В. Полухович // Юрид. Україна. – 2011. – № 4. – С. 78-80.

Структура та механізм функціонування фондового ринку // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т.Г. Шевченка. – Економіка. – 2007. – Вип. 92.

Шестацький О. Становлення фондового ринку України / О. Шестацький // Банківська справа. – 2010. – № 10.

Щербина В.С. Господарське право: підруч. / В.С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 480 с.

Яценюк А. Фондовий ринок України / А. Яценюк // Вісн. НБУ. – 2009. – № 23.

Т е м а 20. Поняття та класифікація цінних паперів

П л а н

1. Історія виникнення і розвитку цінних паперів.
2. Поняття та ознаки цінних паперів.
3. Класифікація цінних паперів:
5. Пайові цінні папери як особлива група цінних паперів.

У першому питанні слід висвітлити етапи становлення та розвитку ринку цінних паперів в різних країнах.

Далі необхідно з'ясувати, що є цінними паперами та визначити їх ознаки.

Відповідаючи на третє питання, наведіть класифікації цінних паперів за певними критеріями.

Насамкінець треба визначити: що є пайовими цінними паперами, які їх ознаки; які вони мають особливості щодо інших груп цінних паперів; які види цінних паперів відносять до цієї групи і коротко охарактеризувати кожен з них.

Список нормативно-правових актів та літератури

Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.

Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Там же. – 2003. – № 11. – Ст. 461.

Про цінні папери і фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480 // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. – № 31. – Ст. 268.

Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 р. № 448 // Там же. – 1996. – № 51. – Ст. 292.

Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні: Закон України від 10.12.1997 р. № 710 // Там же. – 1998. – № 15. – Ст. 67.

Про акціонерні товариства: Закон України від 17 верес. 2008 р. № 514 // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 81. – Ст. 2727.

Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку: положення, затв. Указом президента України від 23.10.2011 р. // Там же. – 2011. – № 94. – С. 18. – Ст. 3415;

Белікова О.В. Проблеми правового регулювання та державного контролю за діяльністю учасників ринку цінних паперів України / О.В. Белікова // Держава і право. Юрид. і політ. науки. – К., 2011. – Вип. 51. – С. 434-440.

Віхров С.О. Ринок цінних паперів як господарсько-правова категорія / С.О. Віхров // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2010. – № 4. – С. 181-185.

Крупка Ю.М. Обіг цінних паперів в Україні / Ю.М. Крупка, О.М. Гав'яз. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 376 с.

Мащенко М.В. До питання про правовий режим цінних паперів, що випускаються суб'єктами господарської діяльності з управління майном / М. В. Мащенко // Вісн. госп. судочинства. – 2006. – № 4. – С. 225-232.

Порядочна С. Аналіз державно-правового регулювання ринків цінних паперів / С. Порядочна // Право України. – 2006. – № 10. – С. 42-45.

Посполітак В.В. Правове регулювання цінних паперів в Україні: поняття та ознаки / В.В. Посполітак // Наук. зап. Києво-Могилян. акад. – Юрид. науки. – 2006. – Т. 53. – С. 87-92.

Терещенко Г.М. Проблеми становлення та наприми удосконалення функціонування ринку цінних паперів в Україні / Г.М. Терещенко // Фінанси України. – 2007. – № 6. – С. 97-104.

Щербина В.С. Господарське право: підруч. / В.С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 480 с.

З М І С Т

Загальні положення	3
Тема 1. Поняття господарського права України. Предмет, мета та метод господарського права України	5
Тема 2. Майно суб'єктів господарювання та джерела його формування	6
Тема 3. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання	7
Тема 4. Державна система стандартизації та сертифікації	9
Тема 5. Правове регулювання ціноутворення в Україні	10
Тема 6. Державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців	12
Тема 7. Правовий статус господарських товариств	13
Тема 8. Господарській договір	16
Тема 9. Загальна характеристика відповідальності суб'єктів господарювання	19
Тема 10. Види господарсько-правової відповідальності	21
Тема 11. Особливості правового регулювання торговельної діяльності	24
Тема 12. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності	27
Тема 13. Зовнішньоекономічний договір	30
Тема 14. Право, що застосовується до зовнішньоекономічних договорів	32
Тема 15. Міжнародний комерційний арбітраж	34
Тема 16. Поняття та види фінансових послуг. Їх правове регулювання	36
Тема 17. Правове регулювання страхової діяльності в Україні	39
Тема 18. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні	41
Тема 19. Поняття та організація фондового ринку в Україні. Його учасники та регулятори	44
Тема 20. Поняття та класифікація цінних паперів	46

Навчальне видання
Електронна копія

**ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО”
ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ЇХ НАПИСАННЯ**

галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Спеціаліст”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”

для студентів заочної форми навчання

У к л а д а ч і: ЗАДИХАЙЛО Дмитро Вітольдович,
КУЗЬМІНА Марина Миколаївна,
ПОГРІБНИЙ Дмитро Ігоревич,
СТЕПАНЮК Альона Анатоліївна,
ШОВКОПЛЯС Ганна Миколаївна,
ЩОКІНА Олена Олександрівна

Відповідальний за випуск *Д.В. Задихайло*

Редактор *В.В. Арнаутова*
Комп’ютерна верстка *А.В. Старжинської*

План 2013

Підп. до друку 27.02.2013. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 3,13. Облік.-вид. арк. 1,9. Вид. № 279.
Тираж прим. Зам. № 4360. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.